

Лабораторне заняття 4.

Тема: Дослідження алгоритмів ефективного кодування.

Мета: дослідити процес кодування даних за допомогою алгоритмів ефективного кодування.

Завдання: розібрати приклади 1 та 2, виконати аналогічні розрахунки і побудови

Приклад 1.

Джерело генерує знак x_1 з ймовірністю 0,8 і x_2 з ймовірністю 0,2. Побудувати ефективні коди Шеннона-Фано і Хафмана для послідовностей з трьох знаків $x_i x_j x_k$. Яке середнє число символів на знак? Порівняти з ентропією джерела.

Розв'язок.

Ентропія джерела за формулою Шеннона $H(x)=0,722$. Для найбільш наочного порівняння ентропії джерела із середнім значенням довжини кодового позначення розглянемо різні комбінації знаків. Застосуємо метод Шеннона-Фано.

знак	вірогідність	код
x_1	0,8	1
x_2	0,2	0

Середня кількість символів в коді (або довжина)

$$n_{\text{ср}} = 1 \cdot 0,8 + 1 \cdot 0,2 = 1.$$

Середнє число символів на знак $\frac{n_{\text{ср}}}{1} = 1$, що на 28% більше ентропії.

Побудуємо код Шеннона-Фано для різних двох знакових комбінацій.

Комбінація знаків	Вірогідність	Символи коду			код
		1-й	2-й	3-й	
$x_1 x_1$	0,64	1			1
$x_1 x_2$	0,16		1		01
$x_2 x_1$	0,16	0		1	001
$x_2 x_2$	0,04		0	0	000

Середня кількість символів в коді (або довжина)

$$n_{\text{ср}} = 1 \cdot 0,64 + 2 \cdot 0,16 + 3 \cdot 0,16 + 3 \cdot 0,04 = 1,56$$

Середнє число символів на знак $\frac{n_{\text{ср}}}{2} = 0,78$ (знаменник означає з кількох знаків полягає одна комбінація), що на 8% більше ентропії.

Побудуємо код Шеннона-Фано для різних трьох знакових комбінацій.

Комбінація знаків	Вірогідність	Символи коду					код
		1-й	2-й	3-й	4-й	5-й	
$x_1x_1x_1$	0,512	1					1
$x_1x_1x_2$	0,128	0	1	1			011
$x_1x_2x_1$	0,128			0			010
$x_2x_1x_1$	0,128		0	1			001
$x_1x_2x_2$	0,032			0	1	1	00011
$x_2x_1x_2$	0,032					0	00010
$x_2x_2x_1$	0,032				0	1	00001
$x_2x_2x_2$	0,008					0	00000

Середня кількість символів в коді (або довжина)

$$n_{\text{ср}} = 1 * 0,512 + 3 * 0,384 + 3 * 0,16 + 5 * 0,104 = 2,184,$$

Середнє число символів на знак $\frac{n_{\text{ср}}}{3} = 0,728$ (знаменник означає зі скількох знаків складається одна комбінація), що на 8% більше ентропії.

Побудуємо код Хаффмана для всіляких трьох знакових комбінацій, рис. 1:

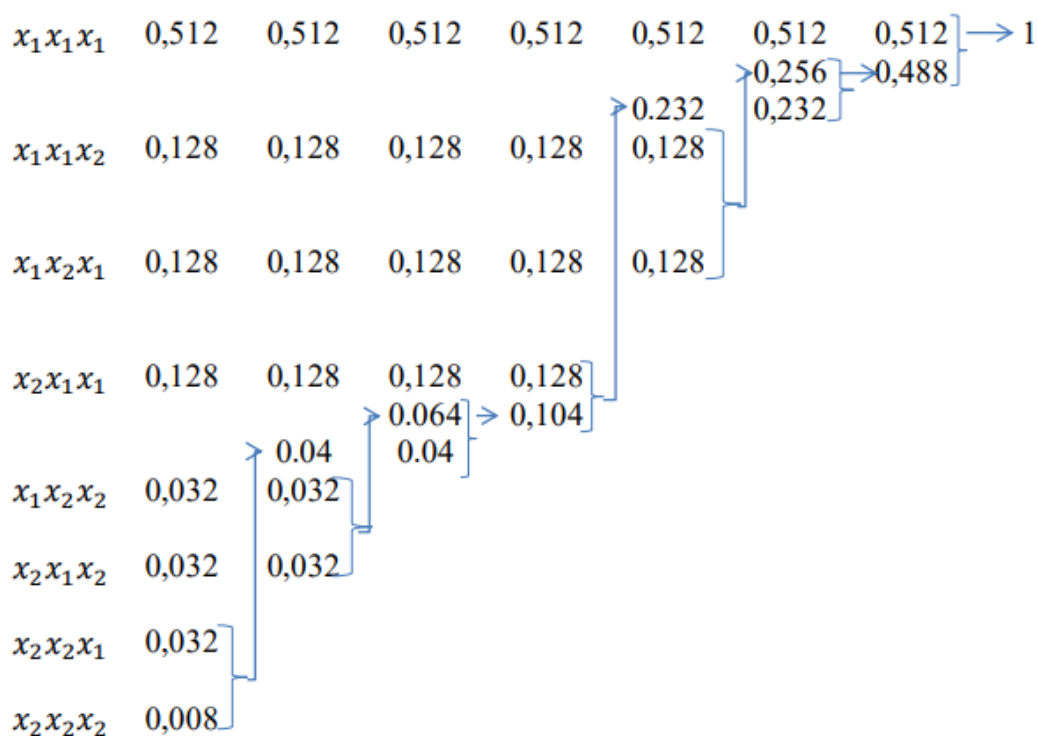

Рис.1. Код Хаффмена

Будуємо кодове дерево, рис. 2:

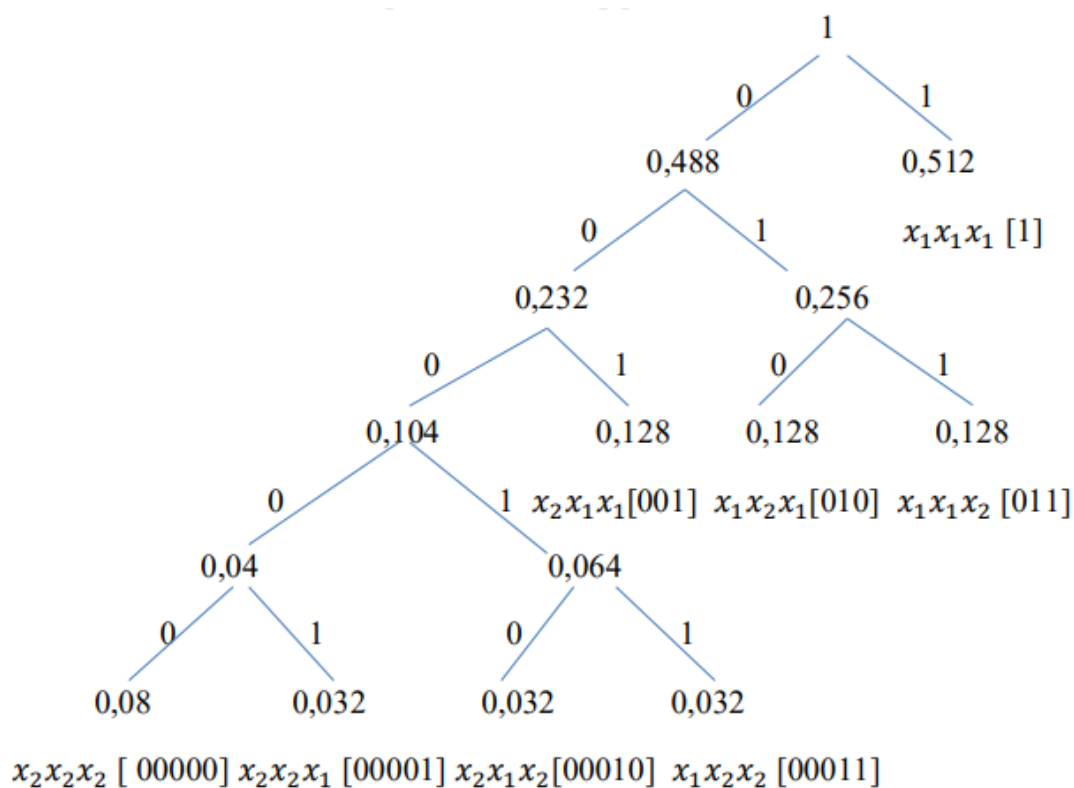

Рис. 2. Кодове дерево Хаффмена

Складаємо код комбінацій:

$x_1x_1x_1$	1
$x_1x_1x_2$	011
$x_1x_2x_1$	010
$x_2x_1x_1$	001
$x_1x_2x_2$	00011
$x_2x_1x_2$	00010
$x_2x_2x_1$	00001
$x_2x_2x_2$	00000

Коди Шеннона-Фано і Хаффмена збіглися.

Середня кількість символів в коді (або довжина)

$$n_{\text{ср}} = 1 * 0,512 + 3 * 0,384 + 3 * 0,16 + 5 * 0,104 = 2,184,$$

Середнє число символів на знак $\frac{n_{\text{ср}}}{3} = 0,728$ (знаменник означає з скількох знаків полягає одна комбінація), що на 8% більше ентропії.

Приклад 2.

Повідомлення X з символами x_1, x_2, x_3, x_4, x_5 передається по дискретному бінарному каналу з можливостями $p(x_1) = 0,1$, $p(x_2) = 0,1$, $p(x_3) = 0,4$, $p(x_4) = 0,3$, $p(x_5) = 0,1$. Смуга пропускання каналу забезпечує можливість передачі двійкових символів тривалістю $\tau = 10^{-4}$ сек. Потрібно вибрати найкращий спосіб кодування.

Рішення.

Пропускна здатність двійкового дискретного каналу $c = \frac{1}{\tau} = 1000$ біт/сек.

1) Повідомлення закодовано рівномірним двійковим кодом.

X	$P(X)$	код
x_3	0,4	000
x_4	0,3	001
x_1	0,1	010
x_2	0,1	011
x_5	0,1	111

Середня кількість символів в коді (або довжина)

$$n_{\text{ср}} = 3 * 0,4 + 3 * 0,3 + 3 * 0,1 + 3 * 0,1 + 3 * 0,1 = 3,$$

$$\tau_{\text{ср}} = n_{\text{ср}} * \tau = 3 * 0,0001 = 0,0003,$$

$$H(X) = -\sum_{i=1}^n p(x_i) \log_2(x_i) = -(0,4 \log_2 0,4 + 0,3 \log_2 0,3 + 3 * 0,1 \log_2 0,1) = 2,046 \text{ біт}$$

$$V = \frac{H(X)}{\tau_{\text{ср}}} = \frac{2,046}{0,0003} = 6820$$

2) Повідомлення закодовано кодом Шеннона - Фано.

X	$P(X)$	код
x_3	0,4	0
x_4	0,3	10
x_1	0,1	110
x_2	0,1	1110
x_5	0,1	1111

Середня кількість символів в коді (або довжина)

$$n_{\text{cp}} = 1 * 0,4 + 2 * 0,3 + 3 * 0,1 + 4 * 0,1 + 4 * 0,1 = 2,1,$$

$$\tau_{\text{cp}} = n_{\text{cp}} * \tau = 2,1 * 0,0001 = 0,00021,$$

$$V = \frac{H(X)}{\tau_{\text{cp}}} = \frac{2,046}{0,00021} = 9742,86$$

3) Повідомлення закодовано кодом Хаффмена.

X	P(X)	код
x_3	0,4	0
x_4	0,3	11
x_1	0,1	100
x_2	0,1	1011
x_5	0,1	1010

Середня кількість символів в коді (або довжина)

$$n_{\text{cp}} = 1 * 0,4 + 2 * 0,3 + 3 * 0,1 + 4 * 0,1 + 4 * 0,1 = 2,1,$$

$$\tau_{\text{cp}} = n_{\text{cp}} * \tau = 2,1 * 0,0001 = 0,00021,$$

$$V = \frac{H(X)}{\tau_{\text{cp}}} = \frac{2,046}{0,00021} = 9742,86$$

Найповільнішим кодом виявився рівномірний код $V = 6820$ сим/сек, що в 1,43 рази менше, ніж при кодуванні методом Шеннона - Фано і Хаффмена.

Завдання 1.

Побудувати коди: рівномірний, Шеннона-Фано та Хаффмена (кодове дерево) для наступних даних:

A	B	C	D	E	F	G	H
0,25	0,22	0,13	0,11	0,1	0,09	0,07	0,03

Оцінити середню кількість символів і порівняти. Зробити висновок.

Завдання 2.

Побудувати коди: рівномірний, Шеннона-Фано та Хаффмена (кодове дерево) для наступних даних: Ваше прізвище. Сума вибраних Вами імовірностей генерації символів повинна складати одиницю. Оцінити ентропію джерела повідомлення, середню кількість символів і порівняти. Зробити висновок.

Відносні частоти вживання літер української абетки.

Літера	Частота	Літера	Частота	Літера	Частота	Літера	Частота
„—”	0,138	Р	0,043	П	0,025	Ї	0,010
О	0,086	Е	0,042	З	0,020	Ц	0,010
Н	0,068	С	0,037	Я	0,019	Й	0,009
А	0,064	К	0,033	Ь	0,016	Ю	0,008
И	0,055	М	0,029	Б	0,013	Ж	0,007
В	0,046	У	0,027	Г	0,013	Ш	0,005
Т	0,045	Д	0,027	Ч	0,011	Є	0,005
І	0,044	Л	0,027	Х	0,011	Щ	0,004
						Ф	0,003

Частота повторюваності букви **Г** в текстах українською мовою дорівнює $6 \cdot 10^{-5}$